**TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO**

3071/031/2016

# LAUSUNTO

ylitarkastaja Mia Murtomäki

27.10.2016

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Viite Asiantuntijakutsu tietosuojavaltuutetulle eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan 17.10.2016

**HE 114/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n sekä yrittäjän eläkelain 152 §:n muuttamisesta**

Henkilötietojen käsittelyn tulee olla asiallisesti perusteltua ja vastata demokraattisen yhteiskunnan viranomaistoiminnan, esim. työsuojeluviranomaisen valvontatehtävän ja harmaan talouden torjunnan toteuttamisen tarpeita. Viranomaistoiminnassa tapahtuva henkilötietojen käsittely ja rekisterinpito tulisi olla säädetty mahdollisimman tarkkarajaisesti ja kattavasti lain tasolla. Asianmukaista on, että henkilötietojen tiedonsaantioikeudet, kuten tietojen luovutukset viranomaisilta toisille viranomaisille tai muihin asiallisesti perusteltuihin käyttötarkoituksiin on säädetty laissa, nyt esitetyllä tavalla.

Tietosuojavaltuutettu on antanut STM:lle lausuntonsa lainvalmistelun yhteydessä (TSV dnro 165/03/2016, 25.1.2016) ja nyt ehdotetussa hallituksen esityksessä näyttäisi otetun riittävällä tavalla huomioon tietosuojavaltuutetun esittämät asiat.

Kuten nyt ehdotetussa hallituksen esityksessä on todettu, henkilötietolaki (523/1999) on henkilötietojen suojaa koskeva yleislaki. Henkilötietolain 8 §:n mukaan henkilötietoja saadaan käsitellä muun muassa, jos käsittelystä säädetään laissa tai jos käsittely johtuu rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tai sen nojalla määrätystä tehtävästä tai velvoitteesta. Laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, että viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Julkisuuslain 24 §:ssä säädetään tietojen salassapidosta. Salassapitosäännöksiä on myös erityislaeissa, kuten laissa työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 10 §:ssä (ilmoittajan tietojen salassapito).

Mikäli lakiehdotuksen tarkoituksena on antaa lainsäädännön tasolla tiedonsaantioikeuksia henkilötietojen käsittelyyn ja mm. teknisen käyttöyhteyden avaamisesta viranomaisten tai muiden toimijoiden välillä, tulee näistä tiedonsaantioikeuksista säätää tarkkarajaisesti laissa. Lain perusteluissa voidaan antaa tarkentavia määritelmiä ja tulkintaohjeita asiasta.

Edellä mainitut linjaukset tulevat huomioitavaksi myös niissä tilanteissa, joissa tarkoituksena on käsitellä arkaluontoisia henkilötietoja sekä julkisuuslain tai muun erityislain perusteella salassa pidettäviä tietoja. Henkilötietojen luovutukseen, tiedonsaantiin ja muuhun käsittelyyn tulee olla laissa säädetty asiallinen peruste.

> Eduskunnan hallintovaliokunta on pitänyt asianmukaisena lähtökohtana pyrkimystä mahdollisimman yksityiskohtaisesti säätää henkilötietojen suojaan liittyvistä seikoista jo lain tasolla. Hallintovaliokunnan linjaus perustuu eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntoon PeVL 14/1998 vp, jossa on todettu, että henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin:
>
> ”• rekisteröinnin tavoite,
>
> • rekisteröitävien henkilötietojen sisältö,
>
> • niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus ja tietojensäilytysaika henkilörekisterissä sekä rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntelemisen kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla.
>
> Lailla säätämisen vaatimus ulottuu myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (esim. PeVL 51/2002, poliisin henkilörekistereistä annettu laki).
>
> Asetustasolla on hallintovaliokunnan kannan mukaan mahdollista antaa rekisterin tietosisältöä täydentäviä ja tarkentavia säännöksiä, kunhan lakitekstin perusteella voidaan riittävän selkeästi päätellä asetuksen tasoisen sääntelyn sisältö. Lähtökohtana on kuitenkin pyrkimys mahdollisimman yksityiskohtaisesti säätää henkilötietojen suojaan liittyvistä seikoista jo lain tasolla. Edellä mainitut linjaukset henkilörekistereiden ja henkilötietojen käsittelystä sääntelystä on otettava huomioon myös silloin, kun tällaisia säännöksiä on tarkoitus sisällyttää erityislainsäädäntöön ja kun säädöksiä ja niiden mahdollisia tarkistamistarpeita arvioidaan.”

Lakiehdotuksessa olevista tiedonsaantioikeuksista ja luovutusoikeuksista on jo osittain säädetty aikaisemmassa lainsäädännössä. Esimerkiksi tilaajavastuulain (1233/2006) valvonnassa ovat kyseessä ovat ensisijaisesti tilaajaa eli yritystä koskevat tiedot. Vastaavasti työsuhteen vähimmäisehtojen valvonnassa ja ulkomaisen työvoiman käytön valvonnassa kohteena on työnantaja. Näin ollen tiedonsaantioikeudet näyttäisivät olevan tarpeeksi tarkkarajaisia myös siltä osin, että tietojen yhteydessä käsitellään henkilötietoja.

Asianmukaista on, että lakiehdotuksessa on otettu huomioon 4 a §:n työsuojeluviranomaisten tietojen vaihdon osalta, että valvonnan kohdentamiseksi tai yksittäisessä valvontatapauksessa lain noudattamisen valvomiseksi vain välttämättömät tiedot voidaan saada. Lain perusteluissa on myös tarkennettu, että työsuojeluviranomaisen tietopyynnössä, esim. valvonnan kohdentamista varten ja yksittäisen valvontatapauksen johdosta, tulee yksilöidä se taho; oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö, josta tietoja tarvitaan. Ennen tietopyyntöön vastaamista tietoja luovuttava osapuoli arvioisi pyydettyjen tietojen välttämättömyyden kyseiseen valvontatehtävään.

Siltä osin kuin lakiehdotuksessa on esitetty säädettäväksi 4 f §:ssä tietojen käyttötarkoitussidonnaisuudesta, on myös käyttötarkoituksen määrittely tarkoituksenmukaista nyt esitetyllä tavalla. Henkilötietojen käsittelyn elinkaaren osalta on asianmukaista, että valvonnan kohdentamisen kannalta tarpeettomien tietojen välittömästä hävittämisestä on ehdotettu säädettäväksi 4 c §:ssä.

Nyt puheena olevassa lakiehdotuksessa perustuslain 10 §:ssä jokaiselle turvattu yksityiselämä sekä henkilötietojen käsittelyn tarkkarajaisuuden ja lakitasoisen sääntelyn vaatimus näyttäisi toteutuvan.

**Tietosuojavaltuutetun toimivallasta**

Henkilötietolain (523/1999) 38 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi ja käyttää päätösvaltaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Henkilötietolain 40 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on edistettävä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, ettei lainvastaista menettelyä jatketa tai uusita. Tarvittaessa tietosuojavaltuutetun on saatettava asia tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava syytteeseen panoa varten.

Henkilötietolain 40 §:n 2 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on ratkaistava asia, jonka rekisteröity on saattanut 28 ja 29 §:n nojalla hänen käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta.

Tietosuojavaltuutettu valvoo yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (työelämän tietosuojalaki) (759/2004) 22 §:n mukaan lain noudattamista yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa.


| Postiosoite | Käyntiosoite | Vaihde | Sähköposti ja kotisivut |
|---|---|---|---|
| PL 800 | Ratapihantie 9 | 029 56 66700 | tietosuoja@om.fi |
| 00521 Helsinki | 6. kerros | | http://www.tietosuoja.fi |

**Neuvonta** 029 56 16670 ma-to **9:00-11:00 & 13:00-15:00** pe **9:00-12:00**